

Sicília 1: la Vucciria

“Una església, en un racó, recorda el pas i presència dels mercaders catalans. Segons una placa de pedra, aquesta església, ‘fundada por la nación española’ va ser restaurada en temps de ‘S.E. el Jefe del Estado don Francisco Franco Bahamonde’, però de la restauració només en quedava més ruïna, i Miquel Barceló ha dibuixat damunt la placa un cap de cabra, de cabra morta, en negre sobre blanc.”

L'antic regne de Sicília és un país amb un enorme excés d'història, i això és una condició que sol pagar-se durament. Comences amb els millors temples grecs del món, que no és dir poca cosa, i acabes que l'aeroport de Palerm porta el nom d'un jutge assassinat fa pocs anys per la màfia, també coneguda com el polp o *piovra* per l'abundància de tentacles. Entremig hi ha tot allò que vostès puguem demanar: teatres grecs i romans, les *Latomie* o pedreres de Siracusa que van ser, en el temps dels cèlebres tirans, el primer camp d'extermini de la història, i els incomptables monuments d'aquella arquitectura singular dita s'culo-normanda, mig gòtica primitiva i mig no se sap què, amb aires orientals i bizantins i amb alguns dels millors mosaics que la imaginació medieval ha pogut produir, una glòria daurada i resplendent. Afegiu tres o quatre segles de presència islàmica, els reis normands (fills de vikings pirates convertits en dinastia mediterrània), algun emperador alemany com el gran Frederic II, els francesos de la casa d'Anjou, i els catalans –també dits aragonesos, pel títol del seu rei– que van governar i comerciar per ací durant alguns centenars d'anys. Afegiu-hi encara els castellans del temps de la casa d'Àustria, els borbons del XVIII i el XIX, Garibaldi i companyia, el príncep de Lampedusa i altres prínceps de títol (cent quarantavuit, exactament, més tres o quatre milers de ducs i de marquesos), un Vittorio Emmanuele amb plaça o carrer a cada poble, els corleonesos i altres famílies insignes triomfant a Nova York, els americans desembarcant en la II Guerra Mundial, i el ministeri fiscal demanant –fa pocs dies– quinze anys de presó per a Giulio Andreotti, per massa besos i abraços amb il·lustres caps de la màfia local, que és tant com dir internacional.

Perquè aquesta és una de les singularitats de Sicília: que tot allò que ha passat o passa per ací, és alhora particular i general, local i universal. Els temples dòrics, Arquímedes descobrint el seu principi, els mosaics de Monreale i de la Capella Palatina, la cort dels emperadors Hohenstaufen, les Vespres Sicilianes, *Il Gatopardo*, el terratrèmol de Messina, l'Etna i els caps de la màfia. De tota aquesta acumulació de glòries, en queda un

paisatge sorprenent, que en primavera està ple de verdor, de cereals com herba tendra, de vinyes noves, i de moltíssims tarongers i llimeres poc ordenats i una mica silvestres. Fa la impressió que el paisatge té un excés de viaductes de carreteres molt recents i un dèficit antic de pulcritud agrària, massa obra pública i massa poca obra privada. I allà dalt, al cim de colls impossibles, pobles i ciutats que esperen, penjats en la roca, el retorn de qui sap quin passat de glòries o de pànics.

A la ciutat de Palerm, la superabundància del passat i el desordre del present, formen una combinació tan irrepetible i singular com Sicília mateixa. El gran palau dels normands, carrers rectíssims sorprenents traçats per virreis espanyols, una multitud amb aire ben urbà baixant les escales del Teatro Massimo després d'una representació de *Giselle*, joves de cabell negre lluent de cosmètic, adolescents fosques de maquillatge agressiu, palaus gòtics i barrocs en estat de ruïna, esglésies d'un luxe impossible i apagat, i modestes processons amb tambors la nit del Divendres Sant. Enmig d'aquesta confusió, el pintor Miquel Barceló tingué la idea, fa un any i mig o dos, de netejar l'església de Santa Eulàlia dels Catalans i pintar-hi, com enormes dibuixos a llapis o a carbó, els animals i caps d'animals de les carnisseries del barri. El barri es diu la Vucciria, escorxador, degollador, o barri del mercat de la carn, i és un garbuix de carrers ruïnoses, amb les cases en diferents estadis de decrepitud, apuntalades, esbucades, amb la roba sempre penjant dels balcons i dones que fan baixar i pujar cistells lligats amb una corda. Les parades del mercat a penes deixen espai als viants, els venedors proclamen a grans crits la verdura o peix, uns individus insòlits corren amb carrets com de criatura plens de polps tremolosos i humits, els carnisseros pengen al mig del carrer carcasses obertes, caps de cabrit, cuixes i costellam, i enmig de tot això una església, en un racó, recorda el pas i presència dels mercaders catalans. Segons una placa de pedra, aquesta església, “fundada por la nación española” va ser restaurada en temps de “S. E. el Jefe del Estado don Francisco Franco Bahamonde”, però de la restauració només en quedava més ruïna, i Miquel Barceló ha dibuixat damunt la placa un cap de cabra, de cabra morta, en negre sobre blanc.